YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
18 päivänä tammikuuta 2005 *

Asiassa T-141/01,

Entorn, Societat Limitada Enginyeria i Serveis, kotipaikka Barcelona (Espanja), edustajinaan asianajaja M. Belard-Kopke Marques-Pinto ja asianajaja C. Viñas Llebot, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään S. Pardo ja L. Visaggio, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa 4.3.1999 tehdyn komission päätöksen K(1999) 534, jolla peruutettiin kantajalle alun perin 26.11.1993 tehdyllä päätöksellä K(93) 3394 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamista koskevista säännöksistä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston osalta 19 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston asetuksen

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

(ETY) N:o 4256/88 (EYVL L 374, s. 25) nojalla myönnetty Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosaston tuki sellaisen esittelyhankkeen rahoittamiseksi, joka koskee uusien viljelytekniikoiden käyttöönottoa sumakin tuotannossa (hanke nro 93.ES.06.030),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. J. Forwood sekä tuomarit J. Pirrung ja A. W. H. Meij,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.1.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 24 päivänä kesäkuuta 1988 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 (EYVL L 185, s. 9) mukaan rakennerahastojen avulla on EY

158 artiklan mukaisen taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi pyrittävä edistämään hitaasti kehittyvien alueiden kehitystä ja rakennemuutosta sekä nopeuttamaan maatalouden rakenteiden mukauttamista ja edistämään maaseudun kehitystä, jotta yhteistä maatalouspolitiikkaa kyettäisiin uudistamaan (1 artiklan 1 kohta ja 5 kohdan a ja b alakohta). Kyseistä asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2081/93 (EYVL L 193, s. 5).

2 Asetuksen N:o 2052/88, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2081/93, 5 artiklan 2 kohdan e alakohdassa säädetään, että rakennerahastojen osalta rahoitustoiminta voidaan toteuttaa muun muassa teknisen avun tukemisena, mukaan lukien tuen valmisteluun, ennakkoarviointiin, seurantaan ja jälkiarviointiin liittyvät toimenpiteet sekä pilotti- ja esittelyhankkeet.

3 Neuvosto antoi 19.12.1988 asetuksen (ETY) N:o 4256/88 asetuksen N:o 2052/88 soveltamista koskevista säännöksistä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosaston osalta (EYVL L 374, s. 25). Kyseistä asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2085/93 (EYVL L 193, s. 44).

4 Asetuksen N:o 4256/88, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2085/93, 8 artiklassa säädetään, että EMOTR:sta voidaan rahoittaa osana päämäärien toteuttamista, kuitenkin enintään yhdellä prosentilla sen vuosittaisista käyttövaroista, muun muassa "maa- ja metsätalouden rakenteiden sopeuttamista koskevien koehankkeiden toteuttamista ja maaseudun kehittämisen edistämistä" (toinen luetelmakohta) ja "esittelyhankkeiden toteuttamista, mukaan lukien metsien kehittämistä ja hyötykäyttöä koskevat hankkeet, sekä maataloustuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä koskevat hankkeet, joiden tavoitteena on yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita vastaavien tuotannon ja hallinnollisten järjestelmien, menetelmien ja tekniikoiden todellisten mahdollisuuksien osoittaminen" (kolmas luetelmakohta).

5 Neuvosto antoi 19.12.1988 myös asetuksen (ETY) N:o 4253/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta (EYVL L 374, s. 1). Kyseistä asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2082/93 (EYVL L 193, s. 20).

6 Asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2082/93, 24 artiklassa säädetään tuen vähentämisen, pidättämisen ja peruuttamisen osalta seuraavaa:

"1. Jos toiminnan tai toimenpiteen toteuttaminen ei ilmeisesti oikeuta siihen myönnettyyn rahalliseen tukeen tai osaan siitä, komissio tekee tapauksesta aiheellisen tutkimuksen yhteistyöhön osallistumista noudattaen, pyytäen erityisesti asianomaista jäsenvaltiota tai muita tämän toiminnan täytäntöönpanoa varten nimeämiä viranomaisia esittämään havaintonsa määräajassa.

2. Tämän tutkimuksen perusteella komissio voi vähentää asianomaiseen toimintaan tai toimenpiteeseen annettua tukea tai pidättää sen, jos tutkimus paljastaa [sääntöjenvastaisuuksia] tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön.

3. Jokainen aiheettomasti vastaanotettu rahasumma on palautettava komissiolle. Rahasummiin, joita ei palauteta, lisätään viivästyskorko varainhoitoasetuksen säännösten ja niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka komissio antaa VIII osastossa tarkoitettuja menettelytapoja noudattaen."

Tosiseikat

Kantajayhtiö

7 Kantajayhtiö Entorn, Societat Limitada Enginyeria i Serveis, on perustettu 4.6.1993 Barcelonassa.

8 Yhtiön osakkaina olivat Compañia de Estudios y Servicios para el Medio Ambiente Codema, SA -niminen yhtiö, A ja kaksi muuta luonnollista henkilöä. Viimeksi mainittujen yhtiöosuudet ovat myöhemmin siirtyneet Codema-nimiselle yhtiölle. Yhtiön perustamisen yhteydessä A valittiin hallituksen puheenjohtajaksi ja toimitusjohtajaksi, ja kaikki ne hallituksen valtuudet, jotka laillisesti voidaan delegoida, annettiin hänelle viiden vuoden ajanjaksoksi. A valittiin 29.5.1998 uudestaan hallituksen puheenjohtajaksi uudeksi viiden vuoden kaudeksi. Hän lopetti tehtävän hoidon 31.7.2001.

9 Kantajan kotipaikaksi vahvistettiin alun perin Calle Juan Güell nro 152, puolikerros, Barcelonassa. Vuonna 1996 kotipaikka siirrettiin osoitteeseen Calle Galileu nro 303, 1. kerros A, ja vuonna 1999 osoitteeseen Calle Guitard nro 45, 5. kerros, kummatkin Barcelonassa. Kantajan nykyinen toimipaikka on viimeksi mainitussa osoitteessa.

Muut Entorn-yksiköt

10 B perusti 22.12.1993 offshore-yhtiön Entorn Trading Ltd:n Jerseyn saarella. Kyseisen yhtiön toimipaikka on Dublinissa.

11 Entorn Trading antoi prokuuravaltuutuksen C:lle. Kyseisen valtuutuksen perusteella C perusti 5.7.1994 espanjalaisen sivuliikkeen, jonka nimeksi annettiin Entorn SL-Sucursal en España (jäljempänä Entorn Sucursal). Entorn Sucursalen pysyvänä edustajana toimi C. Entorn Sucursalen toimipaikka oli MB Consultores y Auditores -nimisen yrityksen tiloissa osoitteessa Plaza Ruiz de Alda, 4, 7. kerros A, Sevillassa. Vuonna 1996 Entorn Sucursalen toimipaikka siirrettiin B:n määräyksestä Tenerif-falle, jossa tämä yksikkö on ilmeisesti myöhemmin purettu.

Yhteisön tuen hakeminen ja myöntäminen

12 Riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu yhteisön tuki on myönnetty hankkeelle, jonka nimi on "sumakin viljelyä uusin viljelymenetelmin koskeva esittelyhanke" (jäljempänä sumakkihanke). Sumakki on Välimeren kasvistolle tyypillinen kasvi, jonka lehdistä voidaan kuivaamisen ja jauhamisen jälkeen uuttaa tanniinia, joka on nahan parkitsemiseen käytetty aine. Kyseisen esittelyhankkeen suunnittelijana oli B, joka oli vuoden 1992 lopussa ottanut yhteyttä A:han ilmoittaakseen tälle aikomuksestaan toteuttaa kyseinen hanke Espanjassa. B oli voinut pyynnöstään ottaa A:n välityksellä yhteyttä C:hen, jonka kotipaikka on Sevillassa ja joka on Junta de Andalucian tutkimusyksikön suunnittelujaoston päällikkö. C oli ottanut myöhemmin vastattavakseen hankkeen teknisestä toteutuksesta, ja hän oli osallistunut Entorn Sucursalen perustamiseen.

13 Kirje, joka oli päivätty 12.7.1993, jonka otsakkeena oli "Entorn SL" ja jossa mainitaan kantajan osoite, lähetettiin komission maatalouden pääosastolle tiedoksi sen virkamiehelle D:lle. Kyseisessä kirjeessä ilmaistaan kantajan kiinnostus sumakkihankkeen esittämiseen asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan yhteydessä ja pyydetään esitysmallin lähettämistä hakemuksen laatimista varten. Kirjeen on allekirjoittanut henkilö nimeltä "A. López Gargallo", jota A ei ilmoituksensa mukaan tunne ja jonka olemassaoloa ei ole voitu vahvistaa.

14 Komissiolle esitettiin yhteisön tukea koskeva hakemus 14.9.1993. Hakemuksen mukana oli kirje, jossa on sama otsake kuin 12.7.1993 päivätyssä kirjeessä ja tunnistamaton allekirjoitus. Komissiolle lähetettiin 22.9.1993 uusi versio tukihakemuksesta sillä perusteella, että 14.9. oli lähetetty erehdyksessä suunnitelma, joka ei ollut lopullinen. Saatekirjeessä oli jälleen sama otsake ja allekirjoitus "A. López Gargallo". Telekopiolla, joka oli päivätty 25.10.1993 ja jonka A oli allekirjoittanut, ilmoitettiin kantajan pankkiyhteystiedot komissiolle.

15 Komissio myönsi 26.11.1993 neuvoston asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan nojalla tekemällään päätöksellä K(93) 3394 (jäljempänä myöntämispäätös) kantajalle hanketta nro 93.ES.06.030 koskevan taloudellisen tuen. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 1 381 132 ecua, ja yhteisön taloudelliseksi tueksi vahvistettiin enimmäismäärä 1 035 849 ecua.

Hankkeen kulku

16 Komissiolle ilmoitettiin 30.11.1993 päivätyllä kirjeellä "Entorn SL:n" uusi osoite (Albacetessä, Espanjassa) ja uudet pankkiyhteystiedot (tili Banca nazionale del lavorossa Madridissa). Kyseisen kirjeen otsakkeessa oli nimi "Entorn SL" ja uusi osoite. Kirjeen oli jälleen allekirjoittanut "A. López Gargallo".

17 Komissiolle ilmoitettiin 29.3.1994 päivätyllä kirjeellä — jonka oli A:n nimissä allekirjoittanut henkilö, jonka allekirjoitus ei ole luettavissa — siitä, että "Entorn SL" oli sumakkihankkeen yhteydessä avannut "erityisesti sitä varten toimiston, josta tulisi sen toimipaikka" MB Consultores y Auditores -nimisen yrityksen tiloihin Sevillaan. Kyseisessä kirjeessä C esiteltiin teknisenä vastuuhenkilönä ja A hankkeesta vastaavana henkilönä.

18 Kantaja kiistää, että A olisi osallistunut sumakkihankkeeseen siitä vastaavana henkilönä ja kantajan hallituksen jäsenenä. Kantaja sitä vastoin myöntää, että A on osallistunut hankkeeseen teknisenä neuvonantajana Codema-nimisen yhtiön lukuun ja että kyseinen yhtiö on laskuttanut Entorn Sucursalelta noin 2,25 miljoonaa Espanjan pesetaa (ESP) A:n palveluista ja niihin liittyvistä matkakustannuksista.

19 A ei ole ryhtynyt mihinkään oikeudellisiin toimenpiteisiin Entorn Sucursalen ja kantajan toiminimen samankaltaisuuden osalta.

20 Myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevien säännösten mukaisesti suoritettiin kaksi ennakkoa, joiden kokonaismäärä oli 725 094 ecua. Ensimmäinen näistä ennakoista, jonka suuruus oli 414 340 ecua, suoritettiin 20.1.1994 pankkitilille, joka oli mainittu 30.11.1993 päivätyssä kirjeessä. Toisen ennakon suorittamisesta ilmoitettiin 25.8.1995 päivätyllä ja "Entorn SL:lle" osoitteeseen Albacetessä lähetetyllä telekopiolla. Kyseinen 310 755 ecun suuruinen ennakko suoritettiin Caixa-nimisessä pankissa Madridissa olevalle tilille, jonka haltija oli "Entorn Trading Ltd Entorn SL". Kyseinen tilinumero oli ilmoitettu komissiolle 14.7.1995 MB Consultores y Auditores -yhtiön nimissä lähetetyllä telekopiolla, jossa kuitenkin oli allekirjoitus, joka ei vastaa mitään kyseisen yhtiön työntekijöiden allekirjoituksista.

Hallinnollinen menettely ja riidanalainen päätös

21 Komissio lähetti 10.7.1997 Entorn SL:lle Sevillaan kirjeen, jossa tälle ilmoitettiin, että komission yksiköt olivat päättäneet aloittaa komission asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan nojalla jo myöntämän rahoitustuen teknisen ja kirjanpidollisen tarkastamisen. Tarkastukset, joissa A ja C olivat läsnä, tehtiin hankkeen toteuttamispaikalla Sevillassa 24.–25.7.1997.

22 Heinäkuussa 1997 suoritettujen tarkastusten jälkeen komissio osoitti "Entorn (Sumac)" -yhtiölle 3.4.1998 päivätyn kirjeen, joka toimitettiin MB Consultores y Auditores -yhtiön osoitteeseen Sevillassa. Kyseisessä kirjeessä komissio toi esiin seikkoja, jotka saattoivat olla sääntöjenvastaisuuksia, ja ilmoitti, että se oli päättänyt aloittaa myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevassa 10 kohdassa ja asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitetun menettelyn. "Entorn (Sumac)" -yhtiölle ilmoitettiin myös, että siihen mennessä myönnettyjä määriä saatettaisiin vaatia maksettaviksi takaisin. Lopuksi sitä pyydettiin toimittamaan kuuden viikon määräajassa selvitys siitä, että tuen myöntämispäätöksestä johtuvat velvoitteet oli täytetty. Komissio sai vastauksen 24.5.1998 päivätyssä kirjeessä, joka oli lähetetty Sevillasta ja joka oli C:n allekirjoittama.

23 Komissio teki 4.3.1999 päätöksen (jäljempänä riidanalainen päätös), jolla se peruutti kyseisen taloudellisen tuen ja määräsi kantajan ja tarvittaessa ne, jotka ovat oikeudellisesti vastuussa kantajayhtiön veloista, palauttamaan jo maksetut ennakot 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta. Riidanalaisen päätöksen sanamuoto on seuraava:

"1) Tukea haki ENTORN SL -niminen yhtiö, jonka toimipaikka oli Barcelonassa. Yhteisön tuki myönnettiin tälle yhtiölle. Tällä välin Entorn Trading Limited -niminen yhtiö oli perustettu Dublinissa ja sille oli B:n pyynnöstä avattu Sevillassa sivuliike nimellä ENTORN SL. Kaikki komission hanketta varten suorittamat maksut osoitettiin tälle viimeksi mainitulle yhtiölle. Tämä tapahtumasarja ilmoitettiin komissiolle vain edunsaajan osoitteen muutoksena, vaikka siinä todellisuudessa on kyse hankkeen edunsaajan vaihtumisesta ilman komission hyväksymistä.

2) Edellä mainitun tuensaajan ilmoittamaan kotipaikkaan tehdyn tarkastuskäynnin aikana todettiin, että kyseinen paikka kuuluu MB Consultores y Auditores -nimiselle yhtiölle. Tarkastajat eivät voineet tutustua yhteenkään hanketta

koskevaan tositteeseen tai hallinnolliseen tai kirjanpidolliseen asiakirjaan, vaikka tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevissa 5 ja 6 kohdassa edellytetään, että hanketta koskevan asiakirja-aineiston on oltava kokonaisuudessaan komission yksikköjen käytettävissä yhtiön kotipaikalla. Samalla kertaa todettiin lisäksi, että komissiolle hankkeen yhteydessä esitettyjen eri asiakirjojen nimikirjoitukset oli väärennetty ja ettei ainuttakaan niistä laitteistoista, joiden valokuva on hanketta koskevan loppuraportin teknisessä liitteessä, ollut käytetty tässä yhteydessä.

3) Lopuksi tilinpäätösjäljennöksestä, joka esitettiin Espanjan valtiovarainministeriölle ENTORN SL -yhtiön veroilmoituksen yhteydessä, ilmenee, että hankkeen kustannukset olivat noin 23 miljoonaa [ESP], kun taas ilmoitetut kokonaiskustannukset ovat 233 623 004 [ESP];

komissio katsoo, että tässä tilanteessa on aiheellista peruuttaa tuki ja periä hanketta varten tähän mennessä suoritetut rahamäärät asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 3 kohdan mukaisesti takaisin;

komissio katsoo, että yhtiöihin sovellettavan kansallisen oikeuden mukaan yhtiön osuudenomistajat ovat tietyissä yhtiöissä vastuussa niiden veloista;

— —

on tehnyt tämän päätöksen:

1 artikla

EMOTR:n ohjausosaston tuki, jonka enimmäismäärä on 1 035 849 [ecua] ja joka on myönnetty komission päätöksellä K(93) 3394 Entorn SL -yhtiölle 'sumakin viljelyä uusin viljelytekniikoin koskeva esittelyhanke' -nimiseen hankkeeseen nro 93.ES.06.030, peruutetaan.

2 artikla

Entorn SL -yhtiön ja tarvittaessa niiden, jotka ovat oikeudellisesti vastuussa sen veloista, on palautettava 725 094 [euron] suuruinen summa — — "

24 Kyseinen päätös, joka osoitettiin myös Espanjan kuningaskunnalle, annettiin kantajalle tiedoksi sen Barcelonan osoitteeseen 10.4.2001 sen jälkeen kun yritys ilmoittaa siitä Sevillan osoitteeseen ei ollut onnistunut.

25 Komissio lähetti lisäksi Espanjan viralliselle syyttäjälle sumakkihanketta ja kahta muuta hanketta, joissa muun muassa A ja C olivat olleet mukana, koskevat asiakirja-aineistot. Virallinen syyttäjä nosti kanteet tutkintatuomareiden (juzgados de Instrucción) luona asiakirjojen väärennyksistä ja jatketusta petoksesta. A, B, C ja D olivat sumakkihankkeen osalta syytettyjen henkilöiden joukossa.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

26 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 20.6.2001 jättämällään kannekirjelmällä. Kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 25.6.2001 jättämällään erillisellä asiakirjalla esittänyt hakemuksen, jossa vaaditaan riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti hylkäsi välitoimihakemuksen asiassa T-141/01 R, Entorn vastaan komissio, 22.10.2001 annetulla määräyksellä (Kok. 20001, s. II-3123), ja määräyksen mukaan oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti prosessinjohtotoimenpiteenä asianosaisille kysymyksiä ja pyysi niitä esittämään asiakirjoja. Asianosaiset vastasivat näihin kysymyksiin ja tähän pyyntöön asetetussa määräajassa. Kantajalla oli heinäkuussa 2003 mahdollisuus tutustua ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa komission toimittamaan hallinnolliseen asiakirjavihkoon lukuun ottamatta tiettyjä asiakirjoja, joiden käsittelystä luottamuksellisena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli päättänyt. Kantaja ei ole pyytänyt mahdollisuutta toimittaa tätä asiakirjavihkoa koskevia kirjallisia huomautuksia.

28 Kantaja esitti 13.10.2003 yksityiskohtaisen kirjelmän, jonka otsikkona oli "Suullista käsittelyä varten laadittua kertomusta koskevat huomautukset". Kyseisen kirjelmän liitteenä se esitti petostentorjunnan koordinointiyksikön (UCLAF) 29.9.1997 laatiman asiakirjan, johon sisältyy selonteko tietyistä ilmoituksista, joita B oli tehnyt tämän yksikön virkamiehille, joihin hän oli ottanut vapaaehtoisesti yhteyttä syyskuussa 1997. Kyseiset ilmoitukset koskevat erityisesti B:n roolia sumakkihankkeessa. Kantaja väitti saaneensa tiedon tästä asiakirjasta niiden Espanjassa aloitettujen rikosoikeudenkäyntien yhteydessä, jotka liittyvät nyt käsiteltävänä olevan asian perustana oleviin tosiseikkoihin. Lisäksi se vaati, että rikostutkinnan pöytäkirjat liitetään asiakirja-aineistoon. Kantaja toimitti 4.11.2003 kirjelmän, jossa se pyysi useita prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia.

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti asianosaisille lisäkysymyksiä ja pyysi komissiota esittämään edellä mainitun UCLAF:n selonteon liitteet. Asianosaiset vastasivat kysymyksiin asetetussa määräajassa. Komissio toimitti pyydetyt asiakirjat vastustaen kuitenkin niiden tiedoksiantoa kantajalle. Osa näistä asiakirjoista on luottamuksellisuutta koskevan tarkastuksen ja tiettyjen sumakkihankkeeseen liittymättömien tietojen poistamisen jälkeen liitetty asiakirja-aineistoon ja annettu tiedoksi kantajalle.

30 Asianosaiset pitivät epävirallisen kokouksen 14.1.2004 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston läsnä ollessa. Asianosaisille asetettiin määräaika sille, että ne voivat esittää kantansa sovintoratkaisun mahdollisuudesta asiassa.

31 Kyseisen epävirallisen kokouksen jälkeen pidettiin samana päivänä istunto, jossa kuultiin asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin.

32 Kirjelmillä, jotka on merkitty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteriin 26.2. ja 4.3.2004, asianosaiset ilmoittivat, etteivät ne pidä asian sovintoratkaisua mahdollisena.

33 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa prosessinjohtotoimia käyttämällä komission esittämään kaiken aineiston, joka liittyy riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneeseen hallinnolliseen menettelyyn, ja kaiken komission tuottaman aineiston, joka voi myötävaikuttaa tosiseikkojen paikkansapitävyyden määrittelyyn

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

34 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

A *B:n ilmoituksia koskevan selonteon ja kyseisen asiakirjan liitteiden huomioon ottaminen*

Asianosaisten lausumat

35 Komissio vastustaa B:n ilmoituksia koskevan selonteon liittämistä asiakirja-aineistoon sillä perusteella, ettei kantaja ole voinut saada kyseistä asiakirjaa laillisesti. Komissio kiistää kantajan väitteen, jonka mukaan sen on sallittu osallistua asianomistajana rikosoikeudenkäyntiin espanjalaisissa tuomioistuimissa, ja toteaa, että kantaja on voinut saada kyseisen asiakirjan ainoastaan tutkintasalaisuuden vastaisesti. Komissio korostaa lisäksi asiakirjan luottamuksellisuutta, joka komission mukaan on ristiriidassa sen asiakirja-aineistoon liittämisen kanssa.

36 Kantaja väittää, ettei tapa, jolla se on saanut kyseessä olevan asiakirjan, ole lainvastainen. Väitettyään aluksi, että se oli saanut asiakirjan asianomistajana rikosoikeudenkäynnissä, kantaja ilmoitti vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen, että asiakirjan oli sille luovuttanut A, joka oli syytettynä rikosoikeudenkäynnissä Espanjassa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

37 Niin valitettavaa kuin onkin, että kantaja on kyseessä olevaa asiakirjaa esittäessään turvautunut paikkansapitämättömiin väitteisiin olosuhteista, joissa se oli saanut asiakirjan, kyseinen seikka ei sinänsä riitä estämään ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimelta kyseisen asiakirjan huomioon ottamista. Kantaja esitti nimittäin vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen uskottavan selityksen siitä, että se on voinut saada kyseisen asiakirjan ilman laittomia toimia, jotka voisivat estää kantajalta siihen vetoamisen oikeudenkäynnissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

38 Tältä osin on todettava, että kyseessä oleva asiakirja on osa asiakirja-aineistoa, jonka komissio lähetti Espanjan viranomaisille sellaisia rikossyytteitä varten, jotka mahdollisesti nostetaan sumakkihankkeeseen liittyvistä petollisista menettelyistä vastuussa olevia henkilöitä vastaan. On kuitenkin rikosoikeudenkäyntejä ohjaavien yleisten oikeusperiaatteiden ja erityisesti puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen mukaista, että kyseinen asiakirja on annettu rikosoikeudenkäynnin yhteydessä tiedoksi henkilöille, joita vastaan voidaan nostaa syyte ja joihin A, joka oli kantajan hallituksen jäsen asian perustana olevien tosiseikkojen tapahtumishetkellä, kuului. Seuraavaksi ei ole ilmeistä, että A olisi — välittäessään vuorostaan kyseessä olevan asiakirjan kantajalle — voinut rikkoa oikeussääntöjä siten, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi ottaa huomioon asiakirjaa, josta voi käydä ilmi täsmennyksiä nyt käsiteltävänä olevan asian perustana oleviin tosiseikkoihin.

39 Näin ollen B:n ilmoituksia UCLAF:n virkamiehille koskeva selonteko ja tämän selonteon liitteet, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päättänyt liittää asiakirja-aineistoon, voidaan ottaa huomioon kantajan kanneperusteiden tutkimisen yhteydessä.

B *Aineellinen kysymys*

40 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi kolmeen kanneperusteeseen. Kaksi ensimmäistä perustetta, jotka on tutkittava yhdessä, koskevat asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan rikkomista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä. Kolmas kanneperuste koskee puolustautumisoikeuksien loukkaamista.

Ensimmäinen ja toinen kanneperuste, jotka koskevat asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan rikkomista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä

Asianosaisten lausumat

41 Kahdessa ensimmäisessä kanneperusteessaan kantaja korostaa pääasiallisesti yhtäältä, ettei sitä voida pitää yhteisön rahoituksen saajana, joten se ei ole tuen peruuttamista koskevan päätöksen asianmukainen adressaatti, ja toisaalta, ettei se ole saanut tuen kahta ensimmäistä osaa vastaavia suorituksia, joten siltä ei voida vaatia näiden summien palauttamista.

42 Kantaja myöntää, että myöntämispäätöksen sanamuodon mukaan se on tuensaaja ja vastuussa hankkeen toteuttamisesta. Kantaja väittää kuitenkin, että sen osallistuminen hankkeen valmisteluun on rajoittunut yhtiön oikeudellisten tietojen toimittamiseen B:lle ja alueen sekä tämän hankkeen mahdollisen teknisen toteuttajan osoittamiseen Espanjassa. Vastuu hankkeen valmistelusta ja sen myöhemmästä hoitamisesta komission toimivaltaisiin yksiköihin nähden on kuulunut ainoastaan ja yksinomaan B:lle. Kantaja väittää tältä osin, että kaikki sen nimissä laaditut sumakkihankkeeseen liittyvät asiakirjat ovat — lukuun ottamatta 25.10.1993 päivättyä telekopiota, jolla sen pankkiyhteystiedot on ilmoitettu komissiolle — väärennöksiä ja että käytetty kirjepaperi ei vastaa sen virallisesti käyttämää paperia.

43 Kantaja arvostelee komissiota ja erityisesti asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan mukaisten hankkeiden hallinnoinnista vastaavaa virkamiestä huolimattomuudesta

tuen myöntämisessä sumakkihankkeelle ja tuo esiin joukon seikkoja, joiden osalta komission olisi pitänyt pyytää siltä lisäselvityksiä ennen tuen suorittamista.

44 Kantaja toteaa hankkeen kohtalosta myöntämispäätöksen jälkeen, että sen hallituksen jäsen A katsoi mainittua päätöstä koskevan ilmoituksen vastaanotettuaan, että kantajalle oli mahdotonta viedä hanketta päätökseen. A ilmoitti tästä B:lle ja pyysi sitä ilmoittamaan asiasta D:lle, jonka kanssa B:llä oli kantajan mukaan hyvin läheiset suhteet.

45 Kantaja huomauttaa, että riidanalaisesta päätöksestä käy ilmi, että tämä tieto ja tieto uudesta pankkitilistä, jolle komission piti suorittaa hankkeen täytäntöönpanoa vastaavat summat, on tosiasiassa ilmoitettu komissiolle. Kantaja toteaa tältä osin, että tuensaajan pankkitilin muutokseen liittyvät asiakirjat on allekirjoittanut A. López Gallardo -niminen henkilö, jota ei ollut valtuutettu edustamaan kantajaa.

46 Kantaja väittää, että komissio on hyväksynyt yhteisön tuen saajan vaihdoksen. Se väittää kannekirjelmässään, että komissio on hiljaisesti tunnustanut, että kantaja oli lakannut olemasta myöntämispäätöksessä tarkoitetun rahoituksen saaja. Vastauskirjelmässään kantaja korostaa, että hankkeesta vastaava komission virkamies D on suullisesti hyväksynyt sen irrottautumisen hankkeesta.

47 Kantajan mukaan se seikka, ettei vastaajana oleva toimielin ole antanut sille tilaisuutta esittää huomautuksia ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, osoittaa, ettei komissio ole pitänyt sitä yhteisön tuen saajana. Kantaja arvioi, että tämän

vahvistaa se, että riidanalaisen päätöksen tekopäivän (4.3.1999) ja sen tiedoksiantamispäivän (10.4.2001) välillä on kulunut kaksi vuotta ilman, että mitään hankkeeseen tai hallinnollisen menettelyn kulkuun liittyvää tiedoksiantoa olisi osoitettu sille sen lailliseen kotipaikkaan. Kantaja katsoo, että siihen olisi ollut helppoa ottaa yhteyttä, kun yritys ilmoittaa päätöksestä Entorn Sucursalelle oli epäonnistunut.

48 Kantaja on sitä mieltä, että komissio on tarkoituksellisesti jättänyt huomiotta sen, että Entorn Sucursal -yhtiö ja kantaja itse ovat kaksi erillistä yksikköä ja ettei niiden välillä ole yhteyttä, sillä näillä kahdella yhtiöllä on eri osakkeenomistajat, toimitusjohtajat ja hallitusten jäsenet. Kantajan mukaan sen ja Entorn Sucursalen toiminimien ilmeinen samankaltaisuus ei riitä osoittamaan yhteyden olemassaoloa näiden kahden yhtiön välillä.

49 Kantaja väittää, ettei se itse eikä sen silloinen hallituksen jäsen A ole ollut komission esittämällä tavalla mukana yhteisön tukien lainvastaista saamista varten järjestäytyneessä verkostossa. Kantajan mukaan käsiteltävässä olevien vilpillisten toimenpiteiden suorittajat ovat Italian kansalaiset E ja B sekä virkamies D. Kantaja arvostelee komissiota siitä, ettei se ole maininnut D:n roolia ja tutkinut tämän osallisuutta mainitussa verkostossa. Kantaja väittää, että B perusti kantajan nimeä läheisesti muistuttavan nimen omaavan yrityksen sen jälkeen kun se oli saanut tietää, ettei kantajalla ollut enää aikomusta toteuttaa hanketta. Kantajan mukaan B ei ole voinut toimia tällä tavoin ilman D:n suostumusta, joka on voinut lisäksi saada B:n ja E:n kanssa ajatuksen kyseisen nimen käyttämisestä.

50 Kantaja myöntää, että A:n toiminnassa on virheitä, sillä se olisi voinut ja sen olisi pitänyt reagoida sellaisen yhtiön perustamiseen, jolla on kantajan nimeä muistuttava nimi. Kantaja väittää kuitenkin, että tämä toiminta selittyy sillä, että hankkeen

hallintoa koskevista asioista vastaava komission virkamies oli tukenut tätä ajatusta. Kantaja ihmettelee, oliko A:lla oikeus epäillä kyseisen virkamiehen toimivaltaa ja rehellisyyttä. Se arvioi, ettei ole oikein vaatia A:lta huolellisempaa toimintaa kuin hankkeen hallintoa koskevista asioista vastaavalta virkamieheltä.

51 Mitä tulee B:n UCLAF:n virkamiehille tekemiin ilmoituksiin, kantaja lisää, että nämä ilmoitukset osoittavat, että B oli todellinen tuensaaja ja tuen väärinkäyttäjä. Kantajan mukaan B ei ole myöntänyt pelkästään vastuutaan tuen väärinkäytöstä, vaan myös sen, että kantaja itse on kieltäytynyt tähän väärinkäyttöön osallistumisesta.

52 Mitä tulee tuen palauttamiseen, kantaja on sitä mieltä, että on tarpeen osoittaa, että se on tosiasiassa saanut summat, joiden palauttamista siltä vaaditaan. Se korostaa, että komissio myöntää suorittaneensa tuen uudelle tuensaajayksikölle, kun taas myöntämispäätöksen mukaan nämä määrät olisi pitänyt suorittaa sille. Kantaja arvostelee komissiota siitä, ettei se ole perustellut suorituksia tälle toiselle yksikölle eikä milloinkaan pyytänyt kantajalta selityksiä tämän muutoksen osalta.

53 Kantaja väittää, että komissio on alkanut pitää sitä ainoana palautusvelvollisena vasta sen jälkeen, kun se on todennut, että velan periminen tuen tosiasiassa vastaanottaneelta yhtiöltä eli Entorn Sucursalelta on mahdotonta.

54 Kantaja väittää lopuksi komission laiminlyöneen EY 253 artiklasta seuraavaan perusteluvelvollisuuden, koska riidanalaisesta päätöksessä eivät käy selvästi ja johdonmukaisesti ilmi syyt, jotka ovat perusteena kantajan rinnastamiseen tuen myöntämispäätöksen todelliseen adressaattiin, eikä siinä osoiteta selvästi ja johdonmukaisesti, että se on tosiasiassa saanut määrät, joiden palauttamista siltä vaaditaan.

55 Komissio toteaa aluksi, että käsiteltävänä olevan asian riidanalainen päätös kuuluu sellaisten EMOTR:n ohjausosastosta myönnettyjen tukien peruuttamista koskevien päätösten joukkoon, jotka komissio on tehnyt kyseisten hankkeiden täytäntöönpanossa todettujen vakavien sääntöjenvastaisuuksien johdosta. Komission mukaan näiden hankkeiden välillä oli yhteys, koska samat yhtiöt ja samat luonnolliset henkilöt näyttivät olevan joka kerta tavalla tai toisella sidoksissa kyseessä oleviin hankkeisiin. Komissio mainitsee erityisesti, että A ja C ovat olleet mukana useissa muissa hankkeissa, joiden osalta yhteisön tuet on peruutettu.

56 Komissio on sitä mieltä, että riidanalainen päätös on osoitettu perustellusti kantajalle, joka oli myöntämispäätöksen adressaatti.

57 Komissio väittää, että sille on ilmoitettu ainoastaan osoitteen ja tuensaajan tilinumeron muutoksesta mutta ei tuensaajan vaihtumisesta ja ettei sen hyväksyntää tälle vaihdokselle ole milloinkaan pyydetty. Komissio korostaa, ettei A ole pelkästään jättänyt ilmoittamatta komission yksiköille siitä, että kantaja luopuu myönnetystä tuesta, mutta se on lisäksi pysynyt läheisessä yhteydessä sumakkihankkeeseen koko sen toteuttamisajan. Komissio on sitä mieltä, että kantajan hallituksen jäsenen A ja Entorn Sucursaleen sidoksissa olevan B:n väliset jatkuvat yhteydenotot ja A:n osallistuminen sumakkihankkeen täytäntöönpanoon riittävät siihen, että voidaan todeta kantajan ja Entorn Sucursale -yhtiön väliset selvät yhteydet.

58 Sen kantajan arvostelun osalta, jonka mukaan komission yksiköt eivät ole tukea myöntäessään toimineet tarpeellista huolellisuutta ja varovaisuutta noudattaen, komissio esittää, etteivät nämä seikat lainkaan muuta kantajan vastuuta sille

sumakkihankkeen toteuttamista varten myönnettyjen yhteisön varojen käyttämisestä.

59 Komissio on sitä mieltä, että kantaja voi riidanalaisen päätöksen perustelujen avulla saada riittävässä määrin selville päätöksen syyt. Komission mukaan kantaja ei voi vaatia, että komissio perustelee ja osoittaa päätöksessään, että kantaja on tosiasiassa yhtiö, joka on vastaanottanut komission yksiköiden tekemät suoritukset.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

60 Ensimmäiseksi on tutkittava, onko komissio osoittanut perustellusti asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 24 artiklan 2 kohdan mukaisen tuen peruuttamista koskevan päätöksen kantajalle. Toiseksi on tutkittava, oliko komissiolla oikeus vaatia kantajalta suoritetun yhteisön tuen palauttamista asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 24 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

— Tuen peruuttaminen

61 Asetuksen N:o 4253/88 24 artiklasta ei käy nimenomaisesti ilmi, kenelle yhteisön tuen peruuttamista koskeva päätös on osoitettava. Tämä johtuu rakennerahastojen toimintaa koskevan järjestelmän yleisestä rakenteesta, joka seuraa asetuksesta N:o 2052/88, sellaisena kuin se on muutettuna. Tämän asetuksen soveltamista koskevat säännökset sisältyvät asetukseen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna. Asetuksen N:o 2052/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 4 artiklan 1 kohdan ja 5 artiklan 2 kohdan säännöksistä käy ilmi, että yhteisön toiminta täydentää vastaavaa kansallista toimintaa tai myötävaikuttaa siihen ja että se voidaan ainoastaan

poikkeuksellisesti toteuttaa komission suorana rahoituksena pilotti- ja esittelyhankkeille. Kyseisen järjestelmän mukaisesti asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, nojalla tehdyt päätökset osoitetaan tapauksesta riippuen jäsenvaltioille, toimivaltaisille viranomaisille tai muille niiden nimeämille elimille taikka komission suorien toimenpiteiden osalta yhteisön tukien yksittäisille saajille. Tästä seuraa, että peruuttamista koskeva päätös on osoitettava yhteisön tuen saajalle, kun on kyse asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan mukaisesta komission suoraan rahoittamasta toimesta.

62 Näin ollen on tutkittava, voitiinko kantajaa pitää sumakkihankkeelle myönnetyn tuen saajana.

63 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että tukihakemus on esitetty kantajan nimissä. Vaikka on totta, ettei hakemuksessa ja siihen liittyvässä kirjeenvaihdossa käytetty nimi "Entorn SL" ole kantajan täydellinen nimi (Entorn, Societat Limitada Enginyeria i Serveis), kyseessä on tämän nimen lyhenne, joka tulee luonnollisesti mieleen ja jonka käyttö yhdessä kantajan osoitteen kanssa voidaan ymmärtää ainoastaan siten, että hakemus on esitetty kantajan nimissä. Kantajan hallituksen jäsenen allekirjoitusta ei kuitenkaan ole 12.7.1993 päivätyssä kirjeessä, jossa ilmaistaan kiinnostus tukihakemuksen esittämiseen, eikä 14. ja 22.9.1993 päivätyissä kirjeissä, jotka olivat tukihakemuksen kahden version mukana. Lisäksi kantaja väittää, että käytetty kirjepaperi ei ole sen tavallisesti käyttämää.

64 UCLAF:n virkamiehille syyskuussa 1997 tekemissään ilmoituksissa B on myöntänyt allekirjoittaneensa 14.9.1993 päivätyn kirjeen. Hän on lisäksi myöntänyt käyttäneensä allekirjoitusta "A. López Gargallo", joka on 12.7. ja 22.9.1993 päivätyissä kirjeissä.

65 Kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle nyt käsiteltävänä olevan asian yhteydessä osoitetussa välitoimihakemuksessaan todennut, että sen hallituksen jäsen oli suostunut siihen, että kantaja esittää sumakkihankkeen komissiolle, vaikka B:n piti hoitaa suorat yhteydet komission kanssa. Lisäksi kantajan hallituksen jäsen on 25.10.1993 päivätyllä telekopiolla, jonka aitoutta kantaja ei ole kiistänyt, ilmoittanut komissiolle kantajan pankkiyhteystiedot maininnan "täydennys ehdotukseemme 93.ES.06.030" (como complemento a nuestra propuesta 93.ES.06.030) kanssa. Tämä asiakirja, jossa viitataan numeroon, jolla komissio on käsitellyt sumakkihanketta koskevaa tukihakemusta, ei osoita pelkästään sitä, että kantajan hallituksen jäsen oli tietoinen kyseisen tukihakemuksen esittämisestä yhtiön nimissä, vaan myös sen, että hän hyväksyi yhtiön nimissä vastuun tästä tukihakemuksesta. Näin ollen kyseinen asiakirja osoittaa, että kantajan hallituksen jäsen on vahvistanut kantajan nimissä 12.7.1993 ja 14. sekä 22.9.1993 päivätyissä kirjeissä tehdyt ilmoitukset.

66 Tästä seuraa, että tukihakemus on katsottava kantajan tekemäksi. Tältä osin on vailla merkitystä, ovatko kolme edellä mainittua kirjettä B:n — kuten näyttäisi seuraavan sen UCLAF:lle tekemistä ilmoituksista — vai tuntemattomien henkilöiden allekirjoittamia.

67 Myöntämispäätös, joka on tehty 26.11.1993, on lähetetty 29.11.1993 päivätyllä tiedoksiantokirjeellä "Entorn SL:lle" osoitteeseen, joka kyseisenä aikana oli kantajan osoite Barcelonassa. Siinä todetaan, että "hankkeen toteuttaminen on Entorn SL -yhtiön vastuulla" ja että "tämä päätös on osoitettu Entorn SL -yhtiölle (tuensaaja)". Kantaja ei ole kirjallisen menettelyn aikana eikä istunnossa kiistänyt, että se oli tosiasiassa ollut tietoinen kyseisestä päätöksestä, jonka se on lisäksi liittänyt kannekirjelmäänsä. Kantaja on vasta 4.3.2004 päivätyssä kirjelmässä, jossa se on ottanut kantaa sovintoratkaisun mahdollisuuteen asiassa, ilmoittanut, ettei kyseisen päätöksen lähettämisestä kirjattuna ollut mitään näyttöä ja ettei kyseisen päätöksen

vastaanotto ilmene sen arkistoista. Näitä väitteitä ei ole pelkästään esitetty myöhässä, vaan ne ovat myös ristiriidassa kantajan kirjelmissä esitetyn tosiseikkojen kuvauksen kanssa. Kantaja nimittäin toteaa kannekirjelmän "Hankkeen myöhempään toteuttamiseen liittyvät tosiseikat" -nimisen osan 25 kohdassa, että A on "saanut tiedon 29.11.1993 tehdyn komission päätöksen sisällöstä ja merkityksestä", ja se toteaa vastauskirjelmänsä 12 kohdassa, että A on vastaanottanut "ilmoituksen marraskuussa 1993 tehdystä päätöksestä, jolla [kantajalle] myönnettiin yhteisön tuki".

68 Se, ettei myöntämispäätöksessä mainita kantajan täydellistä nimeä, ei ole ristiriidassa kantajan kyseisen päätöksen adressaattina pitämisen kanssa. Myöntämispäätöksessä oleva nimi nimittäin vastaa sitä, jota on käytetty komissiolle ennen tuen myöntämistä lähetetyissä kirjeissä, jotka kantajan hallituksen jäsen on vahvistanut.

69 Näin ollen on todettava, että kantaja oli 26.11.1993 tehdyn myöntämispäätöksen adressaatti ja yhteisön tuen saaja.

70 Mitä tulee kantajan väitteeseen, jonka mukaan se oli menettänyt tuensaajan aseman tuesta luopumisen johdosta, on todettava, ettei mitään näyttöä sen tätä asiaa koskevista väitteistä ole esitetty. Tältä osin kannekirjelmässä esitetty väite, jonka mukaan kantajan hallituksen jäsen on pyytänyt B:tä ilmoittamaan hankkeesta vastaavalle komission virkamiehelle, että kantaja luopuu hankkeen täytäntöönpanosta, ei — vaikka oletettaisiin sen pitävän paikkansa — ole riittävä, jotta kantajan voitaisiin katsoa pätevästi luopuneen tuesta. Mikään asiakirja-aineistossa ei nimittäin vahvista, että B olisi tosiasiassa ilmoittanut komissiolle kantajan aikomuksesta luopua hankkeesta. Yhteisön tuen saaja ei kuitenkaan voi vapautua

sille komissioon nähden kuuluvista tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuuksista turvautumalla kolmannen osapuolen palveluihin sen sijaan, että se toimisi itse. Näin ollen kantajan on katsottava olevan vastuussa B:n mahdollisesta laiminlyönnistä kantajan hallituksen jäsenen ohjeiden täytäntöönpanossa.

71 Kantajan väitteitä, joiden mukaan komissio olisi hyväksynyt sen irtautumisen hankkeesta, ei myöskään ole vahvistettu millään asiakirjalla. Siitä, että komissio on ottanut huomioon sille toimitetut uudet pankkiyhteystiedot, ei voida päätellä, että kyseinen toimielin olisi hyväksynyt tuensaajan vaihdoksen, koska sille tässä tarkoituksessa 30.11.1993 ja 14.7.1995 lähetetyissä tiedoksiannoissa ei ole mitään viittausta tuensaajayrityksen vaihtumiseen. On lisättävä, ettei ole uskottavaa, että komissio olisi hyväksynyt niin merkittävän hankkeen muutoksen kuin sen täytäntöönpanosta vastuussa olevan tuensaajan luopumisen tai tämän korvaamisen toisella yrityksellä antamatta siitä kirjallista vahvistusta kantajalle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä, että kantaja korostaa kannekirjelmässään, että komissio on hyväksynyt hiljaisesti tuensaajan vaihtumisen, kun taas vastauskirjelmässään se esittää, että hankkeesta vastaava virkamies on hyväksynyt sen "suullisesti". Kyseinen ristiriita on omiaan herättämään epäilyksiä kantajan näitä seikkoja koskevien väitteiden luotettavuudesta.

72 Näin ollen ei ole olemassa mitään seikkoja, joiden perustella voitaisiin päätellä, että kantaja on yhteisön tuen myöntämisen jälkeen menettänyt tuensaajan aseman.

73 Kantaja korostaa lisäksi, ettei riidanalaista päätöstä olisi pitänyt osoittaa sille, koska vastuu todetuista sääntöjenvastaisuuksista kuuluu ensisijaisesti muille henkilöille, erityisesti B:lle ja E:lle sekä komission virkamies D:lle.

74 Tältä osin on todettava, että kantajan hallituksen jäsen A, jonka kantajan nimissä suorittamista toimista kantaja on vastuussa, on vakavasti laiminlyönyt tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuuden, joka kohdistuu taloudellisten tukien hakijoihin ja saajiin.

75 Ensinnäkin kantajan hallituksen jäsen on antanut suostumuksensa siihen, että B esittää tukihakemuksen kantajan nimissä. Hän on tämän jälkeen vahvistanut erityisesti ilmoitukset, jotka tukihakemuksen yhteydessä on kantajan nimissä tehnyt allekirjoitusta "A. López Gargallo" käyttävä henkilö. Näin hän on luonut komission yksiköille vaikutelman, että tätä allekirjoitusta käyttävä henkilö oli oikeutettu edustamaan kantajaa.

76 Toiseksi A ei ole huolehtinut siitä, että komissiolle oli asianmukaisesti ilmoitettu, että kantaja luopuu sumakkihankkeesta. Hän on näin pitänyt yllä vaikutelmaa siitä, että kantaja toteutti hankkeen.

77 Kolmanneksi A oli tietoinen Entorn Sucursal -yhtiön perustamisesta, mutta hän ei ollut tehnyt mitään sen vastustamiseksi, vaikka hän ei voinut olla huomioimatta merkittävää riskiä, että komission yksiköt voisivat sekoittaa nämä kaksi yhtiötä.

78 Neljänneksi A tiesi, että Entorn Sucursal hoiti sumakkihanketta, koska hän on työskennellyt konsulttina kyseisessä hankkeessa. Tässä asemassa häneltä ei ole voinut jäädä huomaamatta, että hankkeen — sellaisena kuin se oli toteutettu — kustannukset olivat paljon alhaisemmat kuin myönnetty yhteisön tuen määrä. A on siten sallinut toisen yhtiön, jonka nimi on lähes täysin samanlainen kuin kantajan, toteuttaa hankkeen, jota varten kantajalle oli myönnetty tukea, olosuhteissa, jotka voivat antaa aiheen vakavasti epäillä sääntöjenvastaisuuksia, ja varmistumatta siitä, että komissiolle oli asianmukaisesti ilmoitettu näistä seikoista.

79 Ainoa uskottava selitys tälle toiminnalle on se, että A on tietoisesti osallistunut vilpillisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli kantajalle myönnetyn yhteisön tuen suoritusten käyttäminen muihin kuin niille suunniteltuihin tarkoituksiin. A on näin ollen tehnyt vakavia sääntöjenvastaisuuksia, joista kantaja on vastuussa, minkä vuoksi tuen peruuttaminen on perusteltua.

80 Muiden henkilöiden osallistuminen näihin sääntöjenvastaisuuksiin ei voi vapauttaa kantajaa tuensaajana vastuustaan, joka johtuu kantajan hallituksen jäsenen sen nimissä suorittamista toimista.

81 Mitä tulee erityisesti kantajan väitteisiin, jotka koskevat komission virkamiehen roolia edellä mainittujen vilpillisten toimenpiteiden yhteydessä, on todettava, että toimielimen virkamiehen tai toimihenkilön osallistuminen kyseessä oleviin sääntöjenvastaisuuksiin ei toteennäytettynäkään voisi estää tuen peruuttamista.

82 Se, että virkamies on jättänyt noudattamatta velvollisuuksiaan — johtuipa se huolimattomuudesta tai tahallisesta virheellisestä toiminnasta — ei nimittäin suojaa tuen saajaa sen omien velvollisuuksien noudattamatta jättämisen seurauksilta.

83 Tässä yhteydessä on hylättävä väite, jonka mukaan B:n ilmoitukset UCLAF:n virkamiehille osoittavat kantajan kieltäytyneen sellaisiin toimiin osallistumisesta, joiden tarkoituksena oli lainvastaisesti saada sumakkihankkeelle suoritettava tuki, koska B on tämän kieltäytymisen johdosta joutunut perustamaan toisen yhtiön, jolla on hyvin samankaltainen nimi. B on nimittäin ilmoittanut, että hänellä oli ollut

aikomus ostaa kantaja, mutta että hän oli tämän osoittauduttua mahdottomaksi perustanut Entorn Tradingin (Dublin), jotta hän voisi hankkia kantajan kyseisen yrityksen välityksellä. Hän ei sitä vastoin mainitse syytä, jonka takia kantajan ostaminen ei ollut mahdollista, eikä kantajan mahdollista kieltäytymistä hänen vilpillisiin toimenpiteisiinsä osallistumisesta.

84 Perusteluvelvollisuuden väitetyn laiminlyönnin osalta riittää lopuksi sen toteaminen, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä selvästi esittänyt, että päätös tuen myöntämisestä oli osoitettu kantajalle ja että mihinkään tuensaajan vaihdokseen ei ollut annettu lupaa. Näin ollen riidanalainen päätös on riittävästi perusteltu siltä osin kuin on kyse kantajan asemasta tuensaajana.

85 Tästä seuraa, että tuen peruuttamista koskeva päätös on perustellusti osoitettu kantajalle.

86 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, etteivät kaksi ensimmäistä kanneperustetta ole perusteltuja riidanalaisen päätöksen 1 artiklan määrätyn tuen peruuttamisen osalta.

— Yhteisön tuen kahtena ensimmäisenä osana suoritettujen summien palauttaminen

87 Asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 24 artiklan 3 kohdassa säädetään, että "jokainen aiheettomasti vastaanotettu rahasumma on palautettava komissiolle".

88 Kyseisessä säännöksessä ei täsmennetä sitä, kenellä on velvollisuus palauttaa aiheettomasti suoritetut rahasummat komissiolle. Edellä 61 kohdassa esitetystä asetusten N:o 2052/88 ja N:o 4253/88, sellaisina kuin ne ovat muutettuina, yleisestä rakenteesta kuitenkin seuraa, että tämä velvollisuus kuuluu tuensaajalle, kun on kyse komission suorasta rahoituksesta. Tämä vahvistetaan myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevien rahoitusehtojen 10 kohdassa, jonka mukaan tuensaajalla on oikeus lähettää huomautuksensa ennen mahdollisten palautusvaatimusten täytäntöönpanoa.

89 Jotta suoritettujen rahasummien palauttamista voidaan vaatia tuensaajalta, on yhtäältä välttämätöntä, että tuen vähentämisestä, keskeyttämisestä tai peruuttamisesta on pätevästi päätetty. Niiden väitteiden tutkintaa koskevalla varaumalla, jotka koskevat kantajan menettelyllisten oikeuksien loukkaamista ja jotka on esitetty kolmannen kanneperusteen yhteydessä, edellä esitetyistä seuraa, että tuen peruuttamisen edellytykset täyttyivät käsiteltävänä olevassa asiassa.

90 Toisaalta verbin "palauttaa" käyttö periaatteessa merkitsee, että palautusvelvollisuus koskee ainoastaan rahasummia, jotka tuensaaja on tosiasiassa saanut. Kyseisen tulkinnan vahvistaa termien "aiheettomasti vastaanotettu rahasumma" tai vastaavien termien käyttö osassa asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 24 artiklan 3 kohdan eri kieliversioita (ks. erityisesti espanjan-, ranskan-, italian- ja hollanninkieliset versiot). Tältä osin komission tuensaajalle suoraan suorittamiin summiin on rinnastettava summat, jotka se on suorittanut kolmannelle osapuolelle tuensaajan määräyksestä. Tässä tapauksessa komissio nimittäin ainoastaan toteuttaa määräykset, jotka tuensaaja on antanut suoritetun rahasumman velkojana ja jotka koskevat maksuehtoja.

91 Tuensaajalla ei sitä vastoin voi olla velvollisuutta palauttaa komissiolle summia, jotka tämä on suorittanut kolmansille osapuolille ilman määräystä, joka on tuensaajan antama tai josta se on vastuussa.

92 Näin ollen on tarpeen tutkia, onko tuen kaksi ensimmäistä osaa suoritettu kantajalle tai onko nämä suoritukset tehty sen määräyksestä.

93 Riidanalaisessa päätöksessä on tältä osin ristiriitaisia toteamuksia. Siinä todetaan yhtäältä, että "tuensaaja on tähän mennessä vastaanottanut kyseisenä yhteisön tukena 725 094 [ecun] kokonaismäärän", ja toisaalta siinä tuodaan esiin, että Entorn Tradingin sivuliike on avattu Sevillaan, että "kaikki komission hanketta varten suorittamat maksut osoitettiin tälle viimeksi mainitulle yhtiölle ja että tämä tapahtumasarja ilmoitettiin komissiolle vain edunsaajan osoitteen muutoksena, vaikka siinä todellisuudessa o[li] kyse hankkeen edunsaajan vaihtumisesta ilman komission hyväksymistä".

94 Asiakirja-aineistosta käy ilmi, että tuen ensimmäinen osa on suoritettu tilille, joka on avattu Banca nazionale del lavorossa Madridissa. Tilitapahtumia koskevasta otteesta, joka on laadittu 19.7.1995 ja joka on B:n UCLAF:n virkamiehille tekemien ilmoitusten liitteiden joukossa, ilmenee, että tuen ensimmäinen osa on hyvitetty tilille 20.1.1994. Tässä otteessa mainitaan tilinhaltijana "Entorn Lda — en constitución". Samaa tiliä koskevassa otteessa, joka on päivätty 15.6.1995, ilmoitetaan tilinhaltijana "Entorn Trading Ltd". On siten ilmeistä, että yksi tilinhaltijoista on toinen niistä B:n perustamista yksiköistä, jotka on mainittu edellä 10 ja 11 kohdassa, eli "Entorn Trading Ltd", kun taas nimi "Entorn Lda — en constitución" ei vastaa täsmällisesti kantajan nimeä eikä C:n Espanjaan perustaman sivuliikkeen nimeä. Näistä asiakirjoista käy joka tapauksessa ilmi, ettei tilinhaltija ollut kantaja "Entorn, Societat Limitada Enginyeria i Serveis".

95 Tästä seuraa, ettei kantaja ole saanut tuen ensimmäistä osaa koskevaa suoritusta.

96 Tuen toisen osan osalta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että se on suoritettu tilille, joka on avattu Caixa-nimisessä pankissa Madridissa ja jonka haltija oli "Entorn Trading Ltd (Entorn SL)". Kantaja ei siis ole vastaanottanut myöskään tuen toista osaa.

97 Sen kysymyksen osalta, onko nämä suoritukset tehty kantajan määräyksestä siten, että ne voidaan rinnastaa sen itse vastaanottamiin suorituksiin, on muistettava, että sen tilin numero, jolle tuen ensimmäinen osa on suoritettu, oli ilmoitettu komissiolle 30.11.1993 päivätyllä kirjeellä, joka on mainittu edellä 16 kohdassa. UCLAF:n virkamiehille tekemissään ilmoituksissa B on myöntänyt allekirjoittaneensa kyseisen kirjeen.

98 Tili, jolle toinen suoritus on tehty, on ilmoitettu komissiolle 14.7.1995 päivätyllä telekopiolla käyttäen lomaketta, joka kuului Sevillassa sijaitsevalle "MB Consultores y Auditores, SL:lle" eli yritykselle, jonka tiloissa Entorn Sucursalella oli toimipaikkansa. Asiakirja-aineistossa ei ole mitään mainintaa tämän telekopion lähettäneestä henkilöstä.

99 Kuten edellä 79 kohdassa on todettu, A:n toimintaa ei voida selittää muutoin kuin hänen tarkoituksellisella osallistumisellaan vilpillisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli sumakkihankkeen tukisuoritusten käyttäminen vääriin tarkoituksiin.

100 Sellaisten viestien lähettäminen, joissa komissiolle ilmoitettiin tuen osien suorittamista varten muita kuin kantajan tilinumeroita ja annettiin samalla vaikutelma, että kyseessä olivat kantajan tilit, on keskeinen osa näitä vilpillisiä toimenpiteitä. Tästä seuraa, että A on suostunut näiden viestien lähettämiseen, joiden sisällöstä sen voidaan näin ollen katsoa vastaavan.

101 A:lla oli hallituksen puheenjohtajana ja toimitusjohtajana oikeus sitoa kantaja toimilla, jotka se oli itse suorittanut tai jotka oli tehty hänen suostumuksellaan yhtiön nimissä.

102 Kirje, joka on päivätty 30.11.1993, on laadittu kantajan nimissä ja siinä on allekirjoitus "A. López Gargallo", jota B oli UCLAF:n virkamiehille tekemiensä ilmoitusten mukaan käyttänyt 12.7. ja 22.9.1993 päivätyissä kirjeissä (ks. edellä 64 kohta). Koska komissiolle annettu vaikutelma, että kyseinen allekirjoitus sitoi kantajaa, oli seuraus A:n toimista (ks. edellä 75 kohta), on katsottava, että kyseinen kirje on lähetetty viimeksi mainitun suostumuksella. Tästä seuraa, että kantaja on vastuussa kirjeestä riippumatta sen henkilön henkilöllisyydestä, joka sen on konkreettisesti allekirjoittanut. Tuen ensimmäisen osan suorituksen voidaan siis katsoa tapahtuneen kantajan määräyksestä. Näin ollen se voidaan rinnastaa suoritukseen, jonka kantaja on itse vastaanottanut.

103 Telekopio, joka on päivätty 14.7.1995 ja jolla uudet pankkiyhteystiedot on toisen osan suorittamista varten ilmoitettu komissiolle, on laadittu käyttäen lomaketta, jossa oli Sevillassa sijaitsevan "MB Consultores y Auditores SL" -yhtiön nimi ja osoite. Lomakkeen kohdassa "lähettäjä" (remite) oli koneella kirjoitettu maininta "Entorn Trading, SL". Kyseinen nimi ei ole täysin samanlainen kuin se, jota oli siihen asti käytetty komissiolle lähetetyssä sumakkihankkeeseen liittyvässä kirjeenvaihdossa (eli "Entorn SL"), mutta se on kuitenkin samankaltainen.

104 Edellä 17 kohdassa mainitussa 29.3.1994 päivätyssä kirjeessä oli kuitenkin ilmoitettu komissiolle, että "Entorn SL" oli avannut sumakkihanketta varten Sevillaan toimiston, jonka osoite oli sama kuin yrityksellä "MB Consultores y Auditores SL". Kyseisessä kirjeessä on A:n konekirjoitettu allekirjoitus ja käsin kirjoitettu allekirjoitus, joka ei ollut luettavissa ja joka B:n UCLAF:n virkamiehille tekemien ilmoitusten mukaan oli B:n. Tällä kirjeellä on luotu vaikutelma yhtäältä siitä, että Sevillan osoite oli osoite, johon kantajalle tarkoitettu sumakkihankkeeseen liittyvä posti voitiin lähettää, ja toisaalta siitä, että tästä osoitteesta lähetetyt mainittuun

hankkeeseen liittyvät viestit olivat peräisin kantajalta. Se kuuluu täysin käsiteltävänä olevassa asiassa toteutettuihin vilpillisiin toimenpiteisiin. Näin ollen 29.3.1994 päivätty kirje on lähetetty A:n suostumuksella, ja koska se on lähetetty kantajan nimissä, tämä on vastuussa siitä ilman, että olisi merkityksellistä tietää, kuka sen on tosiasiassa allekirjoittanut.

105 Kyseisellä kirjeellä luodun vaikutelman perusteella kantaja on vastuussa myös "Entorn Trading, SL:n" nimissä Sevillan osoitteesta 14.7.1995 lähetetystä telekopiosta, joka sekin kuuluu erottamattomasti vilpillisiin toimenpiteisiin, joihin A on tietoisesti osallistunut.

106 Tästä seuraa, että tällä telekopiolla komissiolle ilmoitetulle tilille tehdyn tuen toisen osan suorituksen on katsottava tapahtuneen kantajan määräyksestä ja että se on rinnastettava suoritukseen, jonka kantaja on itse vastaanottanut.

107 Näin ollen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 24 artiklan rikkomista, ei ole perusteltu.

108 Mitä tulee perusteluvelvollisuuden väitettyyn laiminlyöntiin, riidanalaisesta päätöksestä käy selvästi ilmi, että komissio on arvioinut, että kantajalla oli tuensaajana velvollisuus palauttaa kaksi suoritettua tuen osaa, koska mitään tuensaajan vaihdosta ei ollut hyväksytty. Kyseiset perustelut riittivät mahdollistamaan kantajalle riidanalaisen päätöksen syiden selvittämisen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle sen laillisuuden tutkimisen. Näin ollen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä kahden tukierän palauttamisen osalta, on hylättävä.

Puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva kolmas kanneperuste

Asianosaisten lausumat

109 Kantaja arvostelee komissiota siitä, ettei se ole antanut kantajalle mahdollisuutta esittää kirjallisia huomautuksia niiden tarkastusten johdosta, jotka on suoritettu Entorn Sucursalen toimipaikassa Sevillassa. Kantaja myöntää, että sen hallituksen jäsen A oli läsnä tarkastuksissa. Se kuitenkin korostaa, ettei sillä ole ollut mahdollisuutta kirjelmän esittämiseen.

110 Kantaja ei ymmärrä sitä, ettei komissio — tutustuttuaan C:n kirjallisiin väitteisiin, jotka on esitetty vastineen liitteessä 18 — ottanut yhteyttä kantajan edustajiin. Kantaja arvioi, että tämä merkitsee puolustautumisoikeuksien vakavaa loukkausta.

111 Komissio väittää, että se on kunnioittanut kantajan puolustautumisoikeuksia käsiteltävänä olevassa asiassa. Komissio katsoo, että se antoi kantajalle mahdollisuuden esittää huomautuksensa tuen peruuttamisesta, kun se lähetti 3.4.1998 päivätyn kirjeen, josta kantajaa vastaan esitetyt väitteet ilmenevät selvästi ja jossa kantajalle annettiin kohtuullinen määräaika huomautustensa lähettämistä varten.

112 Komission mukaan kantaja ei voi vedota siihen, että kyseinen kirje on lähetetty Sevillan osoitteeseen, väittääkseen, ettei sille ole annettu oikeutta huomautusten esittämiseen. Komissio katsoo, että sen yksiköillä oli hyvät perusteet käyttää Sevillan osoitetta, eikä näin ollut pelkästään siksi, että se oli viimeinen komissiolle ilmoitettu kantajan osoite, vaan myös siksi, että sumakkihanketta oli hoidettu tästä osoitteesta käsin ja se oli paikka, jossa mainitun hankkeen tarkastus oli tapahtunut ja jossa komission tarkastajat olivat tavanneet A:n.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

113 Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka voi päättyä tälle vastaiseen päätökseen, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava, vaikka tästä menettelystä ei olisi annettu mitään määräyksiä. Tämä periaate edellyttää, että henkilöt, joille päätös on osoitettu ja joiden etuihin se merkittävästi vaikuttaa, voivat tehokkaasti ilmaista kantansa (asia C-32/95 P, komissio v. Lisrestal ym., tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5373, 21 kohta ja asia T-199/99, Sgaravatti Mediterranea v. komissio, tuomio 26.9.2002, Kok. 2002, s. II-3731, 55 kohta).

114 Vaikka asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 24 artiklaan ei sisälly peruutettavaksi aiotun tuen saajan puolustautumisoikeuksia sääntteleviä nimenomaisia säännöksiä, näitä oikeuksia koskevia täsmennyksiä on sitä vastoin myöntämispäätöksen rahoitusehtoja koskevassa liitteessä 2 olevassa 10 kohdassa. Kyseisen kohdan mukaan tuensaajalla on mahdollisuus esittää huomautuksensa komission asettamassa määräajassa ennen kuin komissio ryhtyy tuen keskeyttämiseen, vähentämiseen tai peruuttamiseen taikka perusteettoman edun takaisinperintään.

115 Käsiteltävänä olevassa asiassa 3.4.1998 päivättyä kirjettä, jonka tarkoituksena oli taata kantajalle tämän oikeus tuulla kuulluksi rahoitusehtojen 10 kohdan mukaisesti, ei ole osoitettu kantajalle, jonka toimipaikka oli koko asian kannalta merkityksellisen ajan Barcelonassa, vaan "Entorn (Sumac)" -yhtiölle MB Consultores y Auditores -yhtiön Sevillan osoitteeseen, joka oli Entorn Sucursalen käyttämä osoite.

116 Kirjeellä, joka on päivätty 29.3.1994 ja joka on mainittu edellä 17 ja 104 kohdassa, komissiota oli kuitenkin tarkoituksellisesti johdettu harhaan ja se oli saatu luulemaan, että Sevillan osoite oli kantajan sumakkihanketta varten avaaman toimiston osoite. Kuten edellä 104 kohdassa on todettu, kantaja on vastuussa tästä kirjeestä.

117 Näin ollen komissio saattoi pätevästi käyttää kyseistä osoitetta kaiken sumakkihanketta koskevan kirjeenvaihdon — mukaan lukien 3.4.1998 päivätty kirje, jonka tarkoituksena oli antaa kantajalle mahdollisuus esittää huomautuksensa sääntöjenvastaisuuksista, joista sitä arvosteltiin — lähettämiseen kantajalle.

118 Voi tosin vaikuttaa hämmästyttävältä, että komissio on käyttänyt tätä osoitetta, koska sillä 3.4.1998 päivätyn kirjeen lähettämishetkellä oli käytössään UCLAF:n laatima tarkastuskertomus, josta käy ilmi, että Sevillan osoite oli ollut Entorn Sucursal -yhtiön osoite, että tämä yhtiö oli siirretty helmikuussa 1996 Teneriffalle ja että oli olemassa kaksi erillistä yhtiötä, joiden toiminimet olivat hyvin samankaltaiset.

119 Kantaja ei kuitenkaan voi vedota tähän seikkaan väittääkseen, ettei sille ole annettu mahdollisuutta esittää huomautuksiaan.

120 Kantaja itse nimittäin myöntää, että sen hallituksen jäsen A oli tietoinen 3.4.1998 päivätystä kirjeestä. Se tosin väittää, että A on päätellyt siitä, että kirje oli lähetetty Sevillaan osoitteeseen, ettei komissio katsonut hänen olevan vastuussa todetuista sääntöjenvastaisuuksista. A ei kuitenkaan voinut olla tietämätön siitä, että tämän kirjeen lähettäminen Sevillan osoitteeseen johtui kantajan oikeaa osoitetta koskevasta sekaannuksesta, joka oli sumakkihankkeeseen liittyviin vilpillisin toimenpiteisiin osallistuneiden henkilöiden, joihin hän kuului, tahallisesti luoma ja ylläpitämä. Hän tiesi lisäksi, että tuki oli myönnetty kantajalle ja ettei hän itse ollut huolehtinut siitä, että komissiolle olisi ilmoitettu väitetystä tukea koskevasta luopumisesta. Näissä olosuhteissa hänelle piti olla selvää, että kantajalla oli intressi tutustua 3.4.1998 päivätyn kirjeen sisältöön ja esittää huomautuksensa siinä esiin tuoduista sääntöjenvastaisuuksista. Kantaja olisi näin ollen voinut esittää huomautuksensa tästä kirjeestä, jos se olisi niin halunnut.

121 On lisättävä, että asianosainen ei voi vedota omaan virheeseensä (ks. vastaavasti asia 39/72, komissio v. Italia, tuomio 7.2.1973, Kok. 1973, s. 101, Kok. Ep. II, s. 75, 10 kohta ja asia C-453/99, Courage ja Crehan, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6297, julkisasiamies Mischon ratkaisuehdotus, s. I-6300, 39 kohta). Asianosainen ei voi myöskään vedota nimissään toimimaan oikeutetun henkilön lainvastaiseen toimintaan vapautuakseen omasta vastuustaan, joka aiheutuu tämän henkilön suorittamista toimista. Näin ollen kantaja ei voi vedota komission virheeseen, jonka syntymiseen sen hallituksen jäsen on tahallisesti myötävaikuttanut.

122 Tästä seuraa, että 3.4.1998 päivätyn kirjeen lähettäminen Sevillan osoitteeseen riitti turvaamaan kantajan puolustautumisoikeudet.

123 Näin ollen kantajan kolmas kanneperuste, joka koskee puolustautumisoikeuksien loukkaamista, ei ole perusteltu.

C Kantajan esittämät pyynnöt, jotka koskevat prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia

Asianosaisten lausumat

124 Kantaja on kannekirjelmässään ja vastauskirjelmässään vaatinut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräisi komission esittämään "kaiken aineiston, joka liittyy [riidanalaisen] päätöksen tekemistä edeltäneeseen hallinnolliseen menettelyyn".

125 Kantaja on suullista käsittelyä varten laadittua kertomusta koskevissa 13.10.2003 päivätyissä huomautuksissaan vaatinut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin "hyväksyy, että rikostutkinnan yhteydessä laaditut pöytäkirjat liitetään asiakirja-aineistoon, [katsoen] että niiden sisältö [saattaa] osoittautua tärkeäksi totuuden paljastamisen kannalta".

126 Tämän jälkeen kantaja on 4.11.2003 esittämässään kirjelmässä vaatinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta yhtäältä määräämään, että komissio paljastaa kaikki — sekä tuen myöntämistä edeltävät että sen jälkeiset — sumakkiasiaan liittyvät seikat ja että se toimittaa nyt käsiteltävänä olevan asian asiakirja-aineistoon kaikki sen hallussa olevat tätä asiaa koskevat asiakirjat riippumatta niiden luottamuksellisuudesta, sekä toisaalta kuulemaan todistajina "komission virkamiehiä, jotka ovat voineet suorasti tai epäsuorasti osallistua tuen myöntämistä sumakkihankkeelle edeltävään ja sen jälkeiseen hallinnolliseen menettelyyn, ja komission virkamiehiä, jotka ovat suorittaneet komission toimivaltaisten yksiköiden aloittaman sisäisen tutkimuksen" sekä B:tä.

127 Kantaja toteaa, että se toivoo näin saavansa vahvistuksen B:n ilmoituksia koskevassa UCLAF:n selonteossa esitetyille seikoille ja tarvittaessa näitä seikkoja koskevia täsmennyksiä. Se arvioi lisäksi, että kyseiset todistajanlausunnot voisivat osoittaa, että riidanalainen päätös on tehty selvästi virheellisten tosiseikkojen perusteella.

128 Komissio arvioi, että kantaja on ollut hallinnollisen menettelyn aikana tietoinen kaikista puolustuksensa kannalta tarpeellisista tosiseikoista ja olosuhteista. Komissio toteaa, ettei se voi ottaa kantaa virkamiesten kuulemista todistajina koskevaan vaatimukseen, koska vaatimus on liian epätäsmällinen ja koska vaadituilla todistajien kuulemisilla ei ole merkitystä nyt käsiteltävänä olevan asian yhteydessä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

129 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan mukaan prosessinjohtotoimien tavoitteena on erityisesti varmistaa kirjallisen ja suullisen käsittelyn moitteeton kulku ja helpottaa asian selvittämistoimia sekä määrittää ne seikat, joiden osalta asianosaisten on täydennettävä todisteluaan tai joiden osalta asian selvittämistoimet ovat tarpeen. Saman työjärjestyksen 64 artiklan 3 kohdan d alakohdan ja 64 artiklan 4 kohdan mukaan asianosaiset voivat ehdottaa näitä toimenpiteitä missä asian käsittelyn vaiheessa tahansa ja niihin voi kuulua asianosaisten pyytäminen esittämään asiaan liittyviä asiakirjoja ja asiakirjojen otteita (asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. I-8417, 92 kohta).

130 Saman työjärjestyksen 65–67 artiklassa tarkoitetuilla asian selvittämistoimilla pyritään mahdollistamaan se, että osapuolen kanneperusteidensa tueksi esittämien tosiasiaväitteiden todenmukaisuus voidaan näyttää toteen (asia T-175/97, Bareyt ym. v. komissio, tuomio 8.11.2000, Kok. H. 2000, s. I-A-229 ja II-1053, 90 kohta). Tältä osin työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan e alakohdassa määrätään, että kannekirjelmässä on mainittava kantajan puolesta esitettävä näyttö. Mainitun työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohdassa sallitaan lisäksi asianosaisille lisänäyttöön vetoaminen vastauksissa, mutta edellytetään, että ne ilmoittavat syyn, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin. Työjärjestyksen 66 artiklan mukaan vastanäytön esittäminen ja aiemmin esitetyn näytön täydentäminen on kuitenkin sallittua silloin, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää selvittämistoimia.

131 Sitä, onko kantajan esittämät prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia koskevat pyynnöt syytä hyväksyä, on tutkittava nämä periaatteet huomioon ottaen.

132 Mitä tulee ensinnäkin suullista käsittelyä varten laadittua kertomusta koskevissa huomautuksissa esitettyyn vaatimukseen siitä, että rikostutkinnan pöytäkirjat

liitetään asiakirja-aineistoon, on todettava, ettei kantaja ole esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa pöytäkirjoja, joista on kysymys. Näin ollen tämä kantajan vaatimus on ymmärrettävä siten, että se pyytää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vaatii Espanjan lainkäyttöviranomaisilta näiden asiakirjojen esittämistä. Vaikka kantaja voi esittää tällaisen prosessinjohtotoimea koskevan pyynnön missä tahansa asian käsittelyn vaiheessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kuitenkin ratkaistava, onko pyydetty toimi tarpeen asian käsittelyn moitteettoman kulun kannalta. Jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi suorittaa tämän arvioinnin, pyynnön esittävän asianosaisen on yksilöitävä pyydetyt asiakirjat ja esitettävä ainakin vähimmäismäärä selvitystä siitä, että asiakirjat ovat asian käsittelyn kannalta tarpeellisia (em. asia Baustahlgewebe v. komissio, tuomion 93 kohta). Mikäli prosessinjohtotoimia koskevan pyynnön tarkoituksena on — kuten käsiteltävänä olevassa asiassa — uusien tosiseikkojen esittäminen, ja se on tehty asian käsittelyn vaiheessa, jossa uuden näytön esittäminen on periaatteessa kielletty, on tältä osin erityisesti tarpeen, että asianosainen, joka pyytää näiden toimien määräämistä, esittää syyt, joiden takia tätä pyyntöä ei ole voitu tehdä aikaisemmin.

133 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja on jo kannekirjelmässään viitannut Espanjassa aloitettuun rikosoikeudenkäyntiin. Sen yhteydessä laadittujen pöytäkirjojen mahdollista merkitystä pystyttiin periaatteessa arvioimaan kyseisestä vaiheesta lähtien. Lisäksi komissio on vastineensa liitteinä liittänyt asiakirja-aineistoon kaksi pöytäkirjaa, joihin sisältyy A:n ja C:n rikostutkinnan yhteydessä tekemiä ilmoituksia. Kantajan pyyntöön ei kuitenkaan sisälly mitään konkreettisia tietoja, joiden perusteella olisi mahdollista arvioida kyseisen tutkimuksen yhteydessä laadittujen muiden pöytäkirjojen esittämisen hyödyllisyyttä nyt käsiteltävänä olevan asian tarpeiden kannalta, lukuun ottamatta sitä yleistä väitettä, jonka mukaan kantaja arvioi, että "niiden sisältö saattaa osoittautua tärkeäksi totuuden paljastumisen kannalta", eikä selitystä niistä syistä, joiden takia se ei ole pyytänyt näiden asiakirjojen esittämistä aikaisemmin. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että kyseisen toimenpiteen toteuttaminen ei olisi omiaan varmistamaan kirjallisen ja suullisen käsittelyn moitteetonta kulkua ja helpottamaan asian selvittämistoimia.

134 Sen pyynnön osalta, joka on esitetty 4.11.2003 päivätyssä kirjelmässä ja joka koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräisi komission "paljastamaan lopullisesti ja varauksitta kaikki sumakkiasiaan liittyvät seikat, jotka edeltävät ja

seuraavat tuen myöntämistä, vaikka ne voisivat tuoda esiin toimielimen virkamiesten sekaantumisen kansainväliseen salajuoneen, jonka tarkoituksena on varojen kavaltaminen yhteisön talousarviosta ja Euroopan kansalaisilta" ja "toimittamaan nyt käsiteltävänä olevan asian asiakirja-aineistoon kaikki sen hallussa olevat tätä asiaa koskevat asiakirjat riippumatta niiden luottamuksellisuudesta", on aluksi todettava, ettei kantajaa voida arvostella siitä, ettei se ole esittänyt tätä pyyntöä aikaisemmin. Kantaja on nimittäin kannekirjelmästään lähtien pyytänyt sen kaiken asiakirja-aineiston esittämistä, joka liittyy riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneeseen hallinnolliseen menettelyyn, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrännyt hallinnollisen asiakirjavihkon esittämisestä ja komissio on esittänyt asiakirjavihkon, joka sen mukaan oli asian kannalta merkityksellinen hallinnollinen asiakirjavihko. Kantaja on voinut havaita vasta sen jälkeen, kun A oli lähettänyt kantajalle selonteon B:n UCLAF:lle tekemistä ilmoituksista, ettei komission esittämä hallinnollinen asiakirja-vihko sisältänyt kaikkia UCLAF:n tutkimukseen liittyviä asiakirjoja ja että muita tätä tutkimusta koskevia asiakirjoja saattoi olla olemassa.

135 Kantaja ei kuitenkaan ilmoita, mikä olisi näiden asiakirjojen hyöty oikeudenkäynnin kannalta, lukuun ottamatta sen mielipidettä, jonka mukaan nämä asiakirjat voisivat tuoda esiin tiettyjen komission virkamiesten osallistumisen vilpillisiin toimenpiteisiin sumakkihankkeen yhteydessä. Kuten edellä 81 ja 82 kohdassa on todettu, tällainen komission virkamiesten osallistuminen — niin tuomittavaa kuin se olisikin — ei toteennäytettynäkään voisi kuitenkaan sellaisenaan vaikuttaa riidanalaisen päätöksen laillisuuteen. Tältä osin kantajan pyytämällä toimenpiteellä ei näin ollen ole merkitystä asian ratkaisun kannalta.

136 Kolmanneksi sen pyynnön osalta, joka koskee niiden todistajien kuulemista, joiden nimet on mainittu 4.11.2003 päivätyssä kirjelmässä, kantaja tyytyy ainoastaan toteamaan — ilmoituksena seikoista, joista se toivoo näitä todistajia kuultavan —, että heidän kuulemisensa tarkoituksena on "että todistajat vahvistavat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa [B:n UCLAF:n virkamiehille tekemiä ilmoituksia koskevassa selonteossa] esitetyt tosiseikat ja seikat sekä täsmentävät tarvittaessa niitä ja että ne vahvistavat, että [riidanalainen päätös] on lainvastainen, koska se on tehty selvästi virheellisten tosiseikkojen perusteella".

137 B:n ilmoitusten osalta on todettava, että niiden sisältö vastaa hyvin suurelta osin asianosaisten kirjelmissä ja niiden liitteissä jo olevia tietoja. Vaikka B on esittänyt asiakirja-aineistosta ilmenevien tosiseikkojen osalta tiettyjä täsmennyksiä, erityisesti tunnistamalla tiettyjä allekirjoituksia, joita ei ollut aikaisemmin voitu tunnistaa, hän ei ole riitauttanut niitä. Kuten edellä 66, 102 ja 104 kohdassa esitetystä käy ilmi, nyt käsiteltävänä olevan asian ratkaisu ei kuitenkaan riipu niiden uusien seikkojen todenmukaisuudesta, jotka sisältyvät B:n ilmoituksiin ja joita asiakirja-aineiston muut asiakirjat eivät vahvista. Mitä tulee sitä vastoin kantajan hyvin yleiseen toiveeseen osoittaa riidanalaisen päätöksen perustana olevien tosiseikkojen virheellisyys, on todettava, ettei kantaja täsmennä kyseessä olevia tosiseikkoja ja ettei se esitä mitään syytä selittääkseen sitä, ettei se ole esittänyt tällaista näyttöä kannekirjelmässä.

138 Tästä seuraa, että kantajan suullista käsittelyä varten laadittua kertomusta koskevissa huomautuksissa ja 4.11.2003 päivätyssä kirjelmässä esittämiä pyyntöjä, jotka koskevat prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia, ei ole syytä hyväksyä.

139 Edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

140 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut välitoimimenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan lukien.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut välitoimimenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan lukien.**

Forwood Pirrung Meij

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä tammikuuta 2005.

H. Jung J. Pirrung

kirjaaja toisen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 99

Tosiseikat ..... II - 102

Kantajayhtiö ..... II - 102

Muut Entorn-yksiköt ..... II - 102

Yhteisön tuen hakeminen ja myöntäminen ..... II - 103

Hankkeen kulku ..... II - 104

Hallinnollinen menettely ja riidanalainen päätös ..... II - 105

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 108

Oikeudellinen arviointi ..... II - 111

A B:n ilmoituksia koskevan selonteon ja kyseisen asiakirjan liitteiden huomioon ottaminen ..... II - 111

Asianosaisten lausumat ..... II - 111

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 111

B Aineellinen kysymys ..... II - 112

Ensimmäinen ja toinen kanneperuste, jotka koskevat asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan rikkomista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä ..... II - 113

Asianosaisten lausumat ..... II - 113

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 118

— Tuen peruuttaminen ..... II - 118

— Yhteisön tuen kahtena ensimmäisenä osana suoritettujen summien palauttaminen ..... II - 125

Puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva kolmas kanneperuste ..... II - 131

Asianosaisten lausumat ..... II - 131

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 132

C Kantajan esittämät pyynnöt, jotka koskevat prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia ..... II - 134

Asianosaisten lausumat ..... II - 134

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 136

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 139